

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

HANIF KUREISHI

Am ceva să-ți spun

Traducere din engleză și note de
ARIADNA GRĂDINARU

HUMANITAS
fiction

Coperta de
ANGELA ROTARU
Redactor
ANDREEA RĂSUCEANU

HANIF KUREISHI
SOMETHING TO TELL YOU

© Hanif Kureishi, 2008
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2010, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KUREISHI, HANIF

Am ceva să-ți spun / Hanif Kureishi; trad.: Ariadna Grădinaru. -
București: Humanitas Fiction, 2010
ISBN 978-973-689-371-1
I. Grădinaru, Ariadna (trad.)
821.111-31=135.1

*M-am dus la răspântie
Și-am căzut în genunchi*

Robert Johnson

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul 1

Secretele sunt valuta mea: trăiesc din tranzacțiile cu secrete. Secretele dorinței, a ceea ce-și doresc oamenii cu adevărat și ale celor mai mari temeri. Secretele care se ascund în spatele unor întrebări precum de ce e dragostea dificilă, sexul complicat, trăitul dureros și moartea atât de aproape, deși e mereu plasată undeva departe. De ce sunt plăcerea și pedeapsa atât de intim legate? Cum se exprimă trupurile noastre? De ce ne îmbolnăvim singuri? De ce vrei să eșuezi? De ce plăcerea e așa de greu de suportat?

O femeie tocmai a ieșit din cabinetul meu. În douăzeci de minute va intra alta. Aranjez pernele de pe canapea și mă relaxez în fotoliul meu într-o altfel de liniște, sorbind dintr-o ceașcă de ceai, cântărind în minte imagini, propoziții și cuvinte din conversația noastră, dar și legăturile și pauzele dintre ele.

Așa cum fac deseori în ultima vreme, încep să mă gândesc la munca mea, la problemele cu care mă lupt și la cum a ajuns asta să fie sursa mea de trai, vocația mea, distrația mea. E și mai tulburător când mă gândesc că totul a început cu o crimă – astăzi e aniversarea, dar cum marchezi un asemenea moment? –, urmată de plecarea primei mele iubiri, Ajita, care m-a părăsit definitiv.

Sunt psihanalist. Cu alte cuvinte, citesc minți și semne. Uneori mi se spune doctor de nebuni, vraci, detectiv, deschizător de uși, scor-monitor în rahat sau direct șarlatan sau escroc. Ca un mecanic auto întins pe spate, lucrez cu dedesubturile sau cu substratul: fantezii, dorințe, minciuni, vise, coșmaruri – lumea de dedesubtul lumii, cuvintele adevărate ascunse sub cele false. Eu iau în serios cele mai ciudate și mai

intangibile chestii; intru în locuri în care limbajul nu poate pătrunde sau se oprește – „indescriptibilul“ –, și încă dimineața devreme.

Dând alte nume durerii, ascult vorbindu-mi-se despre dorințele și vinile care îi supără și îi terorizează pe oameni, misterele care ard conștiința și distorsionează sau chiar schilodesc trupul, rănilor experienței redeschise pentru binele sufletului reparat.

În adâncul sufletului lor, oamenii sunt mai nebuni decât ar vrea să creadă. O să afli că le e frică să nu fie mâncați, că îi îngrijorează dorința lor de a-i devora pe alții. Își mai imaginează, în mersul obișnuit al lucrurilor, că o să explodeze sau o să facă implozie, o să se dizolve sau o să fie invadați. Viețile lor de zi cu zi sunt străpunse de teama că relațiile sentimentale implică, printre altele, schimbul de urină sau materii fecale.

Obișnuia să-mi placă bârfa înainte să înceapă toate astea, o condiție esențială a meseriei. Acum am parte de o grămadă de bârfe, un torent de efluvii umane se scurge în mine zi după zi, an după an. Ca mulți moderniști, Freud acorda un loc privilegiat resturilor; l-am putea numi primul artist al „scoaterii la lumină“, găsea o logică în ceea ce de obicei e dat la o parte. Murdara treabă să ajungi să cunoști îndeaproape ce e omenesc.

Se mai petrece ceva în viața mea în perioada asta, aproape un incest, și cine ar fi putut să-l prevadă? Sora mea mai mare, Miriam, și prietenul meu cel mai bun, Henry, și-au descoperit o pasiune reciprocă. Existențele noastre separate sunt afectate, zguduite, de fapt, de această improbabilă legătură.

Spun improbabilă pentru că sunt doi oameni foarte diferiți, pe care nu ți i-ai imagina niciodată împreună. El e regizor de film și teatru, un intelectual nerușinat, pasionat de discuții, de idei, de nou. Ea e cum nu se poate mai necizelată, deși întotdeauna a fost considerată „inteligentă“. Se cunosc de cinci ani; ea m-a înșoțit uneori la spectacolele lui.

Cred că soră-mea a așteptat dintotdeauna s-o invite în oraș; mi-a luat ceva timp să-mi dau seama. Cu toate că uneori e un efort – genunchii îi cedează și nu-i mai suportă greutatea aflată în creștere – lui Miriam îi făcea bine să iasă din casă, să se îndepărteze de copii și de vecini. De obicei era tulburată și plictisită. Îi plăcea tot ce era legat de teatru, mai puțin piesele. Partea ei preferată era pauza, când găsea băutură, țigări și aer. Sunt de acord cu ea. Am văzut multe spectacole

proaste, dar unele dintre ele au avut pauze grozave. Cât despre Henry, adormea inevitabil la orice piesă, după cel mult un sfert de oră, mai ales dacă era regizată de vreun prieten, cu capul blânos pe umărul meu, în timp ce-mi gâlgăia ușor în ureche ca un pârâu poluat.

Miriam știa că Henry n-o să-i ia niciodată opiniile în serios, dar nu se temea de el, nici de felul lui pompos de-a fi. Se spunea despre Henry, și mai ales despre opera lui, că trebuie să-l ridici în slăvi până te înroșești de rușine și de-acolo să pornești. Miriam nu era genul care să ridice pe cineva în slăvi; nu vedea care ar fi fost rostul. Îi plăcea chiar să-l înțepe pe Henry. Odată, în foaiere, după un Ibsen sau un Molière, sau poate o operă, a anunțat că piesa e prea lungă.

Toată lumea din jur și-a ținut răsufarea până când Henry a răspuns cu vocea lui adâncă, prin barba căruntă:

— Are, mă tem, exact durata necesară să ajungi de la început la sfârșit!

— Păi nu spun decât că ar fi putut să fie mai apropiate, a venit replica lui Miriam.

Acum e ceva între ei – sunt mult mai apropiați decât înainte.

Iată cum s-a întâmplat:

Dacă nu e la repetiții sau la cursuri, Henry vine la mine la ora prânzului, așa cum a făcut și acum câteva luni, după ce o sunase pe Maria în prealabil. Maria, înceată, amabilă, ușor de șocat sau chiar de ofensat – inițial menajera mea, dar o femeie pe care am ajuns să mă bazez –, pregătește prânzul la parter, și îmi place să fie gata când termin cu ultimul pacient de dimineață.

Întotdeauna mă bucur să-l văd pe Henry. În compania lui pot să mă relaxez și să nu fac nimic important. Puteți să spuneți ce vreți, dar noi, psihanaliztii, muncim ore în șir. Uneori se întâmplă să am primul pacient la șase dimineața și să nu mă opresc până la ora unu. Pe urmă mănânc, iau notițe, mă plimb sau trag un pui de somn până vine vremea să mă apuc iar de ascultat până spre seară.

Îi aud vocea bubuitoare de la masa de afară, de lângă intrarea din spate, încă dinainte să mă apropii de bucătărie. Monologurile lui sunt o tortură pentru Maria, care are nenorocul de a lua în serios tot ce aude.

— Ce păcat că nu mă înțelegi, Maria, și nu vezi că viața mea e o groaznică umilință, un nimic.

— Cum se poate? Un om ca dumneavoastră, domnu' Richardson, sigur că...

— Îți spun că am cancer, sunt pe moarte și cariera mea e un dezastru. (Mai târziu Maria o să vină la mine și o să mă întrebe în șoaptă, cu teamă: „E adevărat că e pe moarte?“

„Din câte știu eu, nu.“

„Și cariera dumnealui chiar e un dezastru?“

„Puțini sunt mai eminenți decât el.“

„Atunci de ce spune asemenea lucruri? Ciudați mai sunt artiștii ăștia!“)

Henry continuă:

— Maria, ultimele mele două producții, *Cosi* și o variantă după *Maestrul și Margareta* din New York, m-au plictisit de moarte. Am avut succes cu amândouă, dar n-a fost suficient de dificil pentru mine. N-a existat nici o luptă, nici un pericol de anihilare. Asta vreau eu!

— Nu!

— Apoi fiul meu vine la mine în apartament cu o femeie mai frumoasă decât Elena din Troia! Toată lumea mă urăște – necunoscuții îmi scuipe în gură!

— Oh, nu, nu, nu!

— E suficient să te uiți în ziare. Sunt mai urât decât Tony Blair, și el chiar că e detestat de toată lumea.

— Da, e groaznic, toată lumea spune la fel, dar dumneavoastră n-ați invadat pe nimeni, nici n-ați permis să fie nimeni torturat în Guantánamo. Dumneavoastră sunteți iubit! (A urmat o pauză.) Da, înțelegeți foarte bine, știți că așa e!

— Nu vreau să fiu iubit. Vreau să fiu dorit. Iubirea înseamnă siguranță, dar dorința e ticăloasă. „Dă-mi dorință în exces...“ Chestia groaznică e că, cu cât ești mai puțin capabil de sex, cu atât ești mai capabil de iubire pură. Nimeni în afară de tine nu mă înțelege. Crezi că e prea târziu să devin homosexual?

— Nu cred că e la alegere, domnu' Richardson. Dar trebuie să mergeți să vă consultați doctorul Kahl. Ar trebui să apară din clipă în clipă.

Ușile erau deschise spre mica mea grădină cu cei trei copaci ai ei și peticul de iarbă. Pe masa din grădină erau flori și Henry stătea acolo, cu burta în afară, cu o pernă așezată tocmai bine cât să-și

odihnească mâinile pe ea, asta dacă nu se scărpină. Pe genunchii lui stătea pisica mea gri, Marcel, pe care mi-o dăduse Miriam, o mătă care voia să miroasă tot și care trebuia gonită regulat din camera în care îmi primeam pacienții.

Cum dăduse deja gata o jumătate de sticlă de vin bun – „Nu cred că vinul alb conține vreun pic de alcool!“ –, Henry vorbea singur sau, mai degrabă, făcea asocieri libere, via Maria, care credea că poartă o conversație.

Eu, în bucătărie, mă spălam pe mâini.

— Vreau să mă îmbăt, îl auzeam spunând. Mi-am irosit viața comportându-mă respectabil. Am ajuns la vârsta la care femeile se simt în siguranță în preajma mea! Așa că alcoolul îmi îmbunătățește starea de spirit – a mea și a tuturor.

— Serios? Dar mi-ai spus, când ai intrat, că sunteți dorit la Opera din Paris.

— Aia acceptă pe oricine. Maria, sunt conștient că pe tine te interesează cultura mult mai mult decât pe mine. Ești o fidelă a locurilor ieftine și în fiecare dimineață citești în autobuz. Dar cultura înseamnă înghețată, pauze, sponsori, critici și reginele alea plictisite, ultrarafinate, care merg la toate spectacolele. Există cultură, adică nimic, și există pustiul. Nu trebuie decât să ieși din Londra sau să dai drumul la televizor și ai găsit-o. Urâtă, puritană, lascivă, proastă, și oameni ca Blair care spun că nu înțeleg arta modernă, și viitorul nostru rege, Charles Curul, care dă fuga spre trecut. Cândva credeam că cele două se pot suprapune, lucrurile obișnuite și lucrurile mărețe. Oh, Maria, am știut că viața mea s-a sfârșit în clipa în care m-am apucat de acuarelă...

— Cel puțin nu vă câștigați existența spălând toalete. Haideți, gustați roșiile astea. Deschideți gura mare și nu scuipați.

— Ah, delicios. De unde le-ai luat?

— De la Tesco. Luați un șervețel. Vi s-a scurs tot sucul în barbă. Atrageți toate muștele!

Îi flutura mâna prin față.

— Mulțumesc, mamă, a spus el. Și-a ridicat privirea când m-am așezat la masă. Jamal, a spus, termină cu chicotitul și spune-mi: ai citit *Symposium* de curând?

— Șșș, om rău ce sunteți, lăsați-l pe domnu' doctor să mănânce, a spus Maria. N-a apucat să bage în gură nici o bucată de pâine.

O clipă am crezut că o să-i dea una peste mână.

— Domnu' doctor Khan a auzit destule în dimineața asta. E așa de amabil să stea să-i asculte pe oamenii ăștia, care ar trebui să fie în lanțuri într-un sanatoriu. Și ce murdari sunt unii! Când le deschid ușa, chiar și celor obișnuiți le place să-mi pună întrebări despre domnu' doctor. Unde merge în vacanțe, unde i-a plecat soția. Dar nu află nimic de la mine.

Mâncam amândoi. Spre cinstea lui, Henry nu se putea abține să nu vorbească.

— „Trecem prin viață cu un cadavru după noi.“ Ibsen spune aici că morții – părinții morți, morții vii de fapt – sunt la fel de puternici, chiar mai puternici decât cei în viață.

Am murmurat:

— Suntem făcuți din alții.

— Cum faci să omori un tată mort, atunci? Chiar și așa sentimentul de vină ar fi cumplit, nu-i așa?

— Probabil.

A continuat:

— Ibsen e atât de realist în piesa asta. Cum reprezinți simbolic fantomele? E nevoie s-o faci?

Ca de obicei, Henry s-a întins să mănânce din farfuria mea.

— Această agresiune prietenească e cu siguranță semnul, a spus, ridicând o boabă de fasole, semnul unui bărbat care ar vrea să se bucure de soția ta, nu?

— Într-adevăr. N-ai decât.

Dacă vorbitul e echivalentul contactului sexual pentru cei îmbrăcați, atunci Henry cu siguranță se simțea bine; iar aceste divagații histrionice din timpul prânzului erau agreabile și relaxante și pentru mine. Apoi, când Maria spăla vasele și noi aruncam o privire în paginile de sport din ziar, sau priveam șirul de floarea-soarelui cu pălăriile delicate aplecate, pe care fiul meu Rafi le-a plantat de-a lungul zidului din spate al micii mele grădini, i-a mai trecut extazul.

— Știi că nu muncești la prânz. Îți mănânci salata. Bei vin. Vorbim tâmpenii, sau cel puțin eu asta fac. Tu nu faci decât să discuți despre Manchester United și despre ce e în mințile jucătorilor și ale managerilor, apoi îți faci plimbarea. Ascultă-mă, totuși. Știi că nu pot suferi să fiu singur. Liniștea mă înnebunește. Din fericire, fiu-meu, Sam,

stă la mine de aproape un an. Momentul în care a hotărât că nu suportă să plătească facturi și nici chirie a fost un moment de cotitură în relația noastră. Plodul ăsta a avut parte de cea mai bună educație disponibilă, pe banii maică-sii. Copilăria și-a dedicat-o echipamentelor electronice și poate ți-am spus că se descurcă bine, lucrează la un post TV specializat în emisiuni cu desfigurați și operații plastice. Cum îi spune, canal de accidente auto? Știi ce mi-a spus acum câteva zile? „Tată, nu știi? Epoca artei înalte s-a terminat.“

— Și îl crezi? am întrebat eu.

— Ce uriașă bucată s-a năruit, chiar din centrul existenței mele. Toate lucrurile în care credeam. Cum se face că ambii mei copii urăsc cultura înaltă? Lisa e o virtuoză a virtuții, își duce existența dintr-un regim compus din fasole și apă purificată. Sunt convins că până și vibratoarele ei sunt organice. Într-o seară am târât-o la Operă și, când ne-am așezat cu un oftat în scaunele de catifea, au apucat-o amețeaua și delirul, atât de rococo i se părea totul. Am pariat cu mine însumi pe cât de repede o să folosească cuvântul „elitist“. A trebuit să plece la pauză. Celălalt copil al meu adoră kitschul!

— Și ce-i cu asta?

A continuat:

— Cel puțin băiatul e sănătos, puternic și nu e așa de prost cum ai crede la prima vedere. Se mută la mine și își aduce cu el o prietenă, să stea cu noi când e la Londra. Dar are și alte prietene. Când mergem la teatru sau la restaurant își face prietene în fața mea. Știi că mă gândeam să pun în scenă *Don Giovanni*, în viitorul îndepărtat și ini-maginabil. Stau întins în pat, în camera de lângă a lui, cu căștile pe urechi, țipând după Don, încercând să-l văd. Sam face dragoste în cele mai multe nopți. La începutul, la mijlocul nopții și dimineața, să-i poarte noroc. Aud, aud fără să vreau. Nu pot să scap de gemetele neobosite. Muzica dragostei fără teroarea și ejaculările premature care mă chinuiau când eram tânăr, de fapt și la maturitate.

— Apoi le văd pe fete la micul dejun și asociez figurile cu țipetele. E una, care vine cel mai des, care „scrie“ la reviste de modă, cu un nimb de păr blond vâlvoi. Poartă papuci fără călcâi și un capot de casă din satin roz, care se desface chiar când mă pregătesc să-mi despac oul. Pentru un sărut de la o tipă ca asta ai fi în stare să inunzi piața San Marco sau să arzi o sută de picturi de Vermeer, dacă există o